

LUNDS
UNIVERSITET

“Välkommen till staden där alla gnäller över det
minsta lilla”

En kvalitativ studie om problem som diskuteras i lokala Facebookgrupper

Vincent Sörensen

Handledare:
Sandra Jönsson

Abstrakt

Lunds universitet, Sociologiska institutionen

kandidatuppsats: SOCK10, vårterminen 2024

Titel: "Välkommen till staden där alla gnäller över det minsta lilla" - En kvalitativ studie om problem som diskuteras i lokala Facebookgrupper

Författare: Vincent Sörensen

Handledare: Sandra Jönsson

Datum: 2024-05-22

Sidantal: 35

Sammanfattning: Lokala Facebookgrupper, en grupp för invånarna i en stad, är ett fenomen som blivit mycket vanligt de senaste åren. I den här uppsatsen undersöks hur olika problem lyfts i en sådan Facebookgrupp och hur problemen diskuteras. Detta för att ta reda på vilka problem som tas upp, genom vilka diskurser och vad det får för konsekvenser för uppfattningen av problemen. Utgångspunkten är att problem inte enbart kan förstås utifrån objektiva omständigheter, utan att diskurser formar förståelsen om rätt och fel. Lokala Facebookgrupper kan utgöra en unik kontext, där människor som bor i samma område påverkar varandras uppfattning om olika problem. Inlägg och kommentarer från en lokal Facebookgrupp ligger till grund för analysen. Utsatthet för stöld eller skadegörelse, att andra beter sig dåligt i trafiken och att många skjuter fyrverkerier innan nyårsafton är exempel på problem som publiceras i gruppen. Klagomålen kan bekräftas som problem av gruppen, men ifrågasätts även ofta. Inläggen framstår ofta som arga eller gnälliga, vilket kan bero på det unika med gruppen som ett forum där man framför klagomål till osynliga främlingar. Många klagomål avfärdas just genom diskursen att Facebookgruppen är gnällig. När brott diskuteras återkommer istället diskursen om en negativ samhällsutveckling. Genom att olika händelser kopplas ihop och skylls på dagens ungdomar, konstrueras incidenten som en del av ett nutida samhällsproblem. Den diskursen utmanas dock ofta och överlag präglas gruppen av debatter och ifrågasättanden, snarare än en enighet kring hur man bör agera i olika situationer. Facebookgruppen kan inte direkt sägas utgöra en social kontroll, som motverkar att medlemmar begår avvikande handlingar, men det är ett forum med många användare som diskuterar och konstruerar en uppfattning om lokala och samhälleliga problem.

Nyckelord: social kontroll, problem, lokala Facebookgrupper, onlineforum, diskurser

Innehållsförteckning

Inledning	1
Syfte och frågeställningar	2
Avgränsningar	2
Metod	3
Forskningsdesign	3
Etiska överväganden	5
Utgångspunkter för analysen	6
Tidigare forskning	8
Social kontroll	8
Interaktioner över internet	10
Rätt och fel konstrueras på internet	11
Teori	12
Problem	12
Osäkerhet när ett problem först identifieras	12
Åtgärder	13
Involvera en tredje part	14
Analys	16
Vad publiceras i Facebookgruppen?	16
Hur ska klagomålen förstås?	16
Vad kan hända med ett klagomål när det lyfts i gruppen?	18
Facebookgruppen är gnällig	20
Diskurser kring brott	23
Ungdomsproblemet	26
Konsekvenser av hur problem konstrueras i gruppen	28
Diskussion	32
Referenslista	34

Inledning

“Till alla er mindre begåvade dumjävlar! 29 december är inte, och kommer aldrig bli, nyårsafton!! Lär er när det är okej att skjuta nyårsraketer!!” skriver en kvinna i Bergaryds Facebookgrupp. De senaste åren har det blivit allt vanligare att städer och bostadsområden har en dedikerad grupp på Facebook. Söker man på “vi som bor i” på Facebook dyker en tillsynes oändlig mängd grupper upp och fenomenet har börjat uppmärksammas i traditionell media. Annika Sandholm Hellner skriver i artikeln “Därför är folk så arga i lokala Facebookgrupper” om hur grupperna har blivit en användbar källa för information men också ger upphov till mycket konflikter och gnäll (Sandholm Hellner 2022). Lokala Facebookgrupper verkar ha blivit en plats där individer framför klagomål, kanske på ett sätt som idag är relativt ovanligt i andra kontexter. Inom kriminologin har Durkheims idéer om det moderna samhällets komplexa arbetsfördelning bidragit till teorier om hur den sociala organisationen i dagens samhälle lett till en minskad kontroll över individen (Newburn 2017, s.367). Baumgartner (1988) beskriver hur den sociala kontrollen i en medelklassförort i USA präglas av undvikande och tolerans istället för att man konfronterar andras icke-önskvärda beteende. En ovilja att konfrontera när man är missnöjd med hur någon annan betar sig kan de flesta nog känna igen i dagens Sverige, men kanske möjliggör lokala Facebookgrupper något annat. Hur människor går tillväga när de betraktar någon annans beteende som ett problem samt hur konfrontationer och klagomål påverkar uppfattningen om problemet, undersöks av Emerson (2015). Hans forskning kommer i uppsatsen att ligga till grund för en analys av de problem som lyfts och diskuteras i en lokal Facebookgrupp.

Syfte och frågeställningar

Syftet med uppsatsen är att undersöka hur lokala Facebookgrupper används för social kontroll. Hur medlemmarna i sådana grupper lyfter olika problem, situationer där de är missnöjda med någon annans beteende, och hur dessa problem diskuteras. Inlägg och diskussioner från en Facebookgrupp kommer att användas för att besvara följande frågeställningar:

- Vilka problem lyfts i Facebookgruppen?
- Vilka diskurser återkommer när problemen diskuteras?
- Vad får diskurserna för konsekvenser för hur problemen uppfattas?

Avgränsningar

Uppsatsen handlar om specifikt lokala Facebookgrupper och en avgränsning är att andra forum på nätet, där problem diskuteras, inte undersöks. Sådana Facebookgrupper har en lokal anknytning som är av särskilt intresse för uppsatsen och gör att de skiljer sig från andra diskussionsforum. Vidare har en specifik lokal Facebookgrupp valts ut. Slutsatser kan därför inte dras om lokala Facebookgrupper generellt men utgångspunkten har varit att välja en grupp som representerar en typisk lokal Facebookgrupp. Som med kvalitativ forskning generellt kan resultat från ett litet urval inte generaliseras, men ändå tänkas bidra med kunskap som är relevant även i andra kontexter. Valet av grupp och hur den eventuellt skiljer sig från andra liknande grupper diskuteras vidare under metodavsnittet.

Allt som publiceras i lokala Facebookgrupper har inte heller inkluderats. Under insamlingen av empiri var avgränsningen inte särskilt strikt, för att inte i förväg avgöra exakt vad som ska ingå och av misstag exkludera något intressant. I takt med att materialet analyserades blev avgränsningen tydligare. Det som inkluderas är inlägg och kommentarer som handlar om upplevda problem relaterade till andra personer (Ungefär vad Emerson (2015) beskriver som “interpersonal trouble”). Gruppen har mycket annan aktivitet men endast det som berör hur olika situationer bör uppfattas, vad som är rätt och fel, är intressant utifrån uppsatsens syfte.

Metod

Forskningsdesign

Ett första viktigt metodologiskt beslut är vilken typ av data som ska användas för att undersöka Facebookgruppen. Även material utanför internet, som exempelvis intervjuer, hade kunnat tillämpas. För den här studien är fokus just vad som sker i Facebookgruppen och därför är det, som Berg (2015, s.87) skriver i "Netnografi", lämpligt att använda helt nätbaserat material. Gabriella Scaramuzzino (2017) tar i sitt kapitel i "kriminologiska metoder och internet" upp att det på nätet finns en stor mängd naturligt förekommande data. Med naturligt förekommande menas data som forskaren inte varit inblandad i att framställa utan bara kan ta del av, till exempel inlägg och diskussionstrådar på ett forum. Vissa forskare, som Silverman (2007), förespråkar naturligt förekommande data eftersom forskaren inte påverkat materialet genom att själv vara med och producera det. Scaramuzzino betonar dock att materialet inte är opåverkat av forskaren eftersom man till exempel gör ett urval av vilken data som ska ingå i studien. Tillverkad och naturligt förekommande data bör inte jämföras med varandra på det sättet utan man bör snarare betrakta det som att de genererar olika typer av kunskap, menar hon (Scaramuzzino 2017, s.63). Eftersom syftet med studien är att undersöka hur invånarna i kommunen diskuterar problem i Facebookgruppen är det rimligt att använda redan existerande data, istället för bedriva netnografisk deltagande arbete (Berg 2015, s.87). Att undvika interaktion med användarna kan också vara fördelaktigt av etiska anledningar, vilket diskuteras vidare under nästa rubrik.

Valet av Facebookgrupp byggde på ett kriteriestyrt urval (Bryman 2018, s.497) genom att en offentlig och tillräckligt stor grupp valdes, främst av etiska skäl (se under nästa rubrik). Gruppen är även tänkt att vara ett typiskt fall (ibid. s.497) av en lokal Facebookgrupp. I en för liten grupp kan aktiviteten skilja sig eftersom användarna känner varandra i stor utsträckning medan i en för stor grupp, exempelvis för en så stor stad som Malmö, finns inte samma lokala anknytning och gemensamma lokala problem. Flera Facebookgrupper hade kunnat undersökas, men att få en så djup och detaljerad bild som möjligt av en grupp bedömdes vara viktigare än de fördelar som data från flera grupper hade inneburit.

Materialet samlades in genom att kopiera text från inlägg och kommentarer. Text är enklare att hantera i analysen än skärmdumpar och namn kan enkelt exkluderas från den insamlade datan. Berg (2015) understryker att kommunikation på nätet inte längre består av enbart text. Vid insamlingen av data inkluderades även andra detaljer som antalet gillningar eller andra reaktioner på inlägg, bilder och emojis. Scaramuzzino (2017) skriver om att tolka emojis som används på nätet. Emojis kan betraktas som sätt att uttrycka känslor över nätet men skiljer sig från människors känslor och kroppsspråk offline. Det finns bara ett visst antal emojis så det går kanske inte att uttrycka exakt det man vill. Samtidigt kan man på nätet ta sig tid att fundera över vilka emojis man använder och på det sättet förmedla de känslor man vill på ett sätt som är svårt med ansiktsuttryck och kroppsspråk. Scaramuzzino betonar också utmaningar med att tolka emojis. Även om de har officiella namn och betydelser, varierar meningen i olika kontexter och tolkningen måste alltid ske i sitt sammanhang (Scaramuzzino 2017, s.70-71). Att inkludera emojis i det insamlade materialet är nödvändigt och de har tolkats kontextuellt för att få en så bra förståelse som möjligt av vad som avsetts med ett inlägg eller en kommentar. I takt med att materialet samlades in noterade jag att vilka problem som lyfts delvis beror på tiden under året. Till exempel diskuteras kommunens skottning under vintern och fyrverkerier runt nyår. Inlägg från ungefär ett år tillbaka i tiden (vår 2023 - vår 2024) har tagits med för att inkludera hela året och inte missa en särskild typ av problem.

Något annat som är värt att notera är att Facebook på olika sätt påverkar materialet. Facebooks algoritmer avgör vilka inlägg som dyker upp (Berg 2015, s.83) och på det sättet vilket material som samlas in. När det gäller just grupper spelar algoritmerna sannolikt mindre roll än de gör för vad man ser i sitt flöde. Jag har vid insamling av materialet scrollat ner i gruppen och på det sättet fått se inlägg från längre och längre tillbaka i tiden. Inläggen visas i ungefärlig kronologisk ordning men det är svårt att veta om algoritmen sorterat bort vissa inlägg. Vad som är tillåtet på Facebook enligt deras regler och vad moderatorerna för just den gruppen tillåter är något annat som påverkar. Utifrån vad moderatorerna kommunicerat i gruppen verkar de inte ta bort många inlägg men Facebooks regler och moderatorernas arbete påverkar aktiviteten i gruppen och kan vara något som gör att den skiljer sig från andra typer av forum och andra lokala Facebookgrupper.

Etiska överväganden

Sociologisk forskning innebär ofta svåra etiska överväganden och som Berg skriver (2015, s.125) blir det inte enklare när man undersöker något på nätet, där många forskningsetiska principer utmanas. Informerat samtycke är en aspekt som blir komplicerad. Ivert et al. (2017) skriver att gränsen mellan offentligt och privat är svår att dra på nätet. Även om en hemsida är offentlig och alla kan läsa det som publiceras, är det inte säkert att användarna uppfattar det så (Ivert et al. 2017, s.89-92). Att använda sig av inlägg och kommentarer från en offentlig Facebookgrupp är alltså inte oproblematiskt, samtidigt som det i princip är omöjligt att samla in samtycke från alla medlemmar. Ett antal kriterier att utgå ifrån för att avgöra om samtycke bör inhämtas, tas upp av Ivert et al. Om hemsidan är att betrakta som privat snarare än offentlig, forskningspersonerna eller ämnet är särskilt känsligt samt om det finns en hög grad av interaktion mellan forskare och användare, talar det för att samtycke bör inhämtas (Ivert et al. 2017, s.92-95). Facebookgruppen som valts är därför stor (cirka 9 000 medlemmar) och offentlig (om en grupp är privat kan bara medlemmar se inlägg i gruppen) vilket sannolikt medför att användarna själva betraktar den som offentlig. De ämnen som diskuteras är inte särskilt känsliga utan berör oftast vardagliga problem. När brottslighet tas upp är det framförallt mindre känsliga brott som stöld och skadegörelse. Det finns inget särskilt med användarna i gruppen som gör att de kan betraktas som utsatta och det har utifrån studiens syfte inte heller varit nödvändigt att interagera med användarna. Uhnoo och Ekbrand (2017), som har forskat om forumet Flashback, tar ståndpunkten att användare på offentliga forum har valt att delta i forumet på den premissen och därför kan inläggen likställas med offentligt publicerat material, som insändare skrivna under pseudonym i dagspress. Avvägningen har gjorts att samtycke från medlemmarna i Facebookgruppen inte behövs.

Om Uhnoo och Ekbrands liknelse med insändare under pseudonym ska hålla, är det essentiellt att individerna och gruppen förblir anonym. Detaljer som kan avslöja individerna eller vilken Facebookgrupp det handlar om har därför ändrats. Namn på människor, staden och platser till exempel har bytts ut, men även andra detaljer när det behövs. Vad som är unikt med data från nätet är att citat kan hittas genom sökmotorer och därför kan behöva formuleras om (Berg 2015, s.132). Scaramuzzino (2017) resonerar kring att man kan byta ut ord från ett citat men att det också för med sig analytiska problem. Hon understryker att det behöver göras på ett systematiskt sätt genom att till exempel byta ut var femte ord mot en

synonym. Alla citat har, av nödvändighet för att skydda användarnas anonymitet, därför ändrats genom att byta ut vissa ord mot synonymer. Jag har försökt att byta ut ord så att betydelsen ändras så lite som möjligt men som Scaramuzzino (2017) påpekar har synonymer inte exakt samma mening och citatens innebörd kommer oundvikligen förändras lite.

Utgångspunkter för analysen

När Emerson (2015) analyserar problem använder han sig främst av material där personer i intervjuer och dagböcker berättar och reflekterar kring konflikter de haft med andra. Han analyserar materialet som narrativ vilket funkar bra för att undersöka hur personer tänker när de konfronterar andra med ett problem, hur de förhåller sig till problemet och hur deras inställning påverkas av konfrontationen. Materialet jag använder från Facebookgruppen är inte berättelser i efterhand utan själva interaktionerna där problem tas upp och diskuteras. En annan analysmetod är därför nödvändig. Emersons perspektiv bygger på att problem inte är självklara, att de inte enbart beror på de objektiva omständigheterna. Uppfattningen av ett problem konstrueras och förändras beroende på exempelvis vad som händer när man konfronterar personen man är irriterad på eller vad kompisen man går till för råd tycker om situationen (Emerson 2015). Därför passar det bra att analysera diskurser kring problem som lyfts i Facebookgruppen och hur de diskurserna konstruerar problemet. Bergström och Ekström (2018) skriver i "Textens mening och makt" om inriktningen diskurspsykologi. Inom diskurspsykologi fokuserar man inte på breda samhällsdiskurser utan på den variation som finns och att många sfärer präglas av konkurrerande uppfattningar. Tolkningsrepertoarer är ett begrepp som används för småskaliga diskurser och beskrivs som rutiner av argument, beskrivningar och värderingar. Med ett sådant perspektiv på diskurser har subjekten också ett handlingsutrymme, med möjlighet att välja mellan olika diskurser (Bergström och Ekström 2018, s.266-267). Facebookgruppen präglas av debatter och skilda åsikter, så ett perspektiv på diskurser som möjliggör olika ställningstaganden är användbart för att förstå aktiviteten i gruppen. Analysen har således byggts på att identifiera olika, ibland konkurrerande, diskurser som återkommer när problem diskuteras. Inspiration hämtas från ett annat diskursanalytiskt perspektiv för att avgöra vad diskurserna får för konsekvenser för problemen. Bergström och Ekström skriver om "Whats the problem represented to be-ansatsen" som bygger på att granska föreställningar om sociala problem. Hur problemet representeras får konsekvenser för vad som anses vara fel och hur man ska lösa det. (Ibid. s.271-272). Utifrån det

perspektivet analyseras vad diskurserna får för konsekvenser för förståelsen av situationen. Är det ett problem eller inte? Vad är i så fall problemet?

I analysen har det empiriska materialet kategoriserats och kodats i ett par steg. Inläggen och diskussionerna har sorterats utifrån vilken typ av problem de behandlar, för att kunna identifiera återkommande diskurser när den typen av problem diskuteras. Materialet har också analyserats i sin helhet för att fokusera på återkommande diskurser som dyker upp i diskussioner kring olika problem. Analysen har inspirerats av vad Tavory och Timmermans (2014) skriver om abduktiv analys. De beskriver hur man med en abduktiv analysmetod kan skapa ny teori genom att med hjälp av tidigare forskning identifiera något överraskande i det empiriska materialet. Ett liknande perspektiv på analys går att hitta hos Mats Alvesson. Rennstam och Wästerfors (2015) beskriver vad Alvesson kallar poängrik forskning. Genom att leta efter krockar mellan det empiriska materialet och teori kan man hitta oväntade vinklar som möjliggör intressanta slutsatser (Rennstam och Wästerfors 2015, s.38). I analysen har jag använt tidigare forskning och teori för att identifiera sådant i det empiriska materialet som är förvånande och intressant att undersöka vidare för att kunna förklara.

Tidigare forskning

Social kontroll

Social kontroll är ett vanligt sociologiskt begrepp men exakt vad det betyder är inte alltid tydligt. Begreppet dyker upp i vad man inom kriminologi kallar kontrollteorier. Newburn beskriver hur kontrollteorier, istället för att utgå ifrån orsaker till brottslighet, fokuserar på vad som gör att människor inte begår brott. Brottslighet ses som något naturligt som kommer att uppstå när det saknas tillräcklig kontroll (Newburn 2017, s.365). Reckless (1963) "containment theory" är en tidig kontrollteori som bygger på att det finns en extern social struktur och en intern buffert som gör att en person kan motstå möjligheter och frestelser att begå brott. Den sociala strukturen han beskriver handlar om goda sociala relationer och tillhörighet, samt möjligheter att uppnå status och tillfredsställelse. En annan inflytelserik kontrollteori är Hirschi's sociala band, som bygger på att avvikande beteende uppstår när en individs band till samhället är svagt. De sociala banden handlar om anknytning, liksom vad Reckless beskriver, men också en delaktighet i vad han kallar konventionella aktiviteter och en tro på konventionella värderingar (Hirschi 1969). Kontrollteorier använder social kontroll för att förklara hur exempelvis en anknytning till konventionella grupper och människor hindrar en person från att begå brott. Hur den sociala kontrollen går till undersöks inte och det finns ett antagande om konventionella sociala kontexter med gemensamma normer, utan en förklaring på hur dessa har uppstått.

Det finns dock annan forskning som fokuserar på hur den sociala kontrollen går till och som intresserar sig även för handlingar som inte nödvändigtvis är brottsliga. Baumgartner undersöker i sin bok "The Moral Order of a Suburb" social kontroll och konflikthantering i en amerikansk medelklassförort. Inspirerad av antropologisk forskning som undersöker vardaglig social kontroll i "traditional settings" avser hon att på ett liknande sätt undersöka det moderna samhället. Baumgartner beskriver hur det i förorten råder en moralisk minimalism, där icke-konfrontativa metoder används för att hantera konflikter. Man tolererar och undviker andras icke-önskvärda beteende istället för att konfrontera det. Att det råder moralisk minimalism förklarar hon med den mobilitet och de svaga sociala relationer som medelklasslivet i en förort ger upphov till (Baumgartner 1988). Ett problematiserande av vad som betraktas som avvikande går att finna i Beckers "Utanför Avvikandets sociologi" (2006),

där han lägger grunden till ett stämplingsperspektiv. Om en handling är avvikande, menar han, beror inte på en särskild egenskap i handlingen, utan det är endast resultatet av att den betraktas som avvikande. Att undersöka processerna bakom vilka regler som sätts upp och vilka beteenden som definieras som avvikande är därför essentiellt. Emerson (2015) skriver i boken "Everyday troubles", som presenteras vidare i nästa avsnitt, om vardagliga konflikter. Han tar inspiration från stämplingsteorin med ett intresse för processen kring när beteenden definieras som avvikande. Hur en situation uppfattas, exempelvis som avvikande eller inte, förändras och konstrueras i takt med att man försöker hantera ett upplevt problem. Emerson menar att mycket stämplingsteoretisk forskning, trots en grundidé om att problematisera lagliga definitioner av avvikande beteende, ändå bara undersöker sådant som definierats som brottsligt. Han utgår istället ifrån alla situationer där människor är missnöjda med andras beteende. Det gör Emerson genom att undersöka problemets historia där det ofta hanteras, blir löst eller tolereras utan att det når rättssystemet eller annan officiell tredje part.

Emerson (2015) och Baumgartner (1988) fokuserar främst på konflikthantering mellan personer som har en närmare relation till varandra. Hur det kan se ut på offentliga platser är intressant dels för att problem som tas upp i Facebookgruppen kan beröra konflikter mellan främlingar, dels för att Facebookgruppen i sig kan jämföras med en offentlig mötesplats. I "A World of Strangers: Order and Action in Urban Public Space" (1973) skriver Lyn H. Lofland om offentliga platser och hur ordning upprätthålls bland människor som inte känner varandra. Lofland argumenterar för att en fullständig anonymitet bland främlingar i en storstad inte går att stå ut med, men att stadslivet fungerar eftersom vi faktiskt vet mycket om främlingarna vi möter. Genom att invånarna ordnas, efter utseende och platser, får man ledtrådar om identiteten hos människorna omkring oss. Uppdelningen av platser handlar dels om större områden som bostadsområden uppdelade efter etnicitet och klass, dels om mindre platser som exempelvis en bar. I baren befinner sig vissa typer av människor och vissa handlingar, som inte är acceptabla i lokalen bredvid, förväntas. Goffman (1963) behandlar också interaktioner mellan människor på offentliga platser, vad som upprätthåller ordningen och vad som händer när någon agerar på fel sätt. Han beskriver hur det finns förväntningar på personerna som ingår i en social sammanslutning och om man inte lever upp till dessa blir konsekvenserna allvarliga. En person som inte visar tillräcklig respekt för en sammanslutning anklagas ofta för att inte ha någon självrespekt. Att sådana avvikelser väcker starka känslor beror på att man inte tycker att personen har hängett sig till det sociala sammanhanget, som Goffman menar är av väldigt stor betydelse. Mer än att man tillhör en familj, ett land, en klass eller ett

kön tillhör individen en social sammanslutning och därför är det essentiellt att visa upp att man är en god medlem av denna.

Interaktioner över internet

Tidigare nämnd forskning har behandlat social kontroll i den materiella världen men hur kan man förstå interaktioner på nätet? Martin Berg skriver i "Netnografi" om hur föreställningen om internet har förändrats sedan det först började användas under 90-talet. Tidiga studier om internet präglades av idén om internet som skiljt från den materiella världen. En fantasivärld utan regler, där man hade möjlighet att skapa nya identiteter (Berg 2015, s.31-32).

Exempelvis argumenterar Turkle (1995) för att internet erbjuder en viss trygghet som gör det möjligt för människor att experimentera med identiteter. I takt med att fler och fler började använda internet och det fick en större plats i vardagslivet, menar Berg att netnografiska studier ändrade fokus och utgångspunkter. Identiteter online började betraktas som förlängningar av ens materiella identitet snarare än något avskilt (Berg 2015, s.36). Carter (2004) beskriver nätet som en plats som möjliggör nya mekanismer för umgänge, snarare än att det byter ut andra. Det sociala livet online är inte skiljt från verkligheten utan är ännu en plats, inte mer exotiskt än en fysisk, där man kan möta nya och gamla vänner. Idag, skriver Berg, är det ännu tydligare att internet är sammanvävt med vardagslivet. Internet är ständigt närvarande och gränsen mellan online och offline har luckrats upp (Berg 2015, s.42-43). Berg beskriver också en utveckling från att gemenskaper online var tematiskt orienterade, exempelvis ett forum dedikerat till diskussioner om hundar, till att individen hamnat i centrum för interaktioner. På sociala medier som Facebook och Instagram är det individens nätverk som formar gemenskapen och interaktionerna. (ibid. s.26-27). Internet kan idag betraktas som en integrerad del av det vardagliga, materiella livet där individcentrerade nätverk gör det möjligt att, som sitt "verkliga" jag, interagera med andra människor.

Trots Bergs (2015) betoning att internet inte bör betraktas som skiljt från eller mindre verkligt än den materiella världen, finns det forskning kring hur interaktioner online skiljer sig. Suler (2004) skriver om vad han kallar "the online disinhibition effect" som innebär att människor är mer utåtagerande online, än i interaktioner ansikte mot ansikte. Till exempel innebär faktumet att man inte ser den andra personen att man inte behöver fundera på deras potentiellt negativa reaktioner på det man säger. Online behöver man inte heller svara på ett meddelande direkt och Suler menar att omedelbar feedback stärker sociala normer. På nätet kan man

uttrycka något socialt avvikande utan att andra omedelbart kan tillrättavisa en och vissa upplever att de kan “springa iväg” efter att ha skickat ett jobbigt meddelande. Lapidot-Lefler och Barak (2012) har vidare undersökt tre aspekter av “the online disinhibition effect”, anonymitet, osynlighet och avsaknad av ögonkontakt. Genom att de tre faktorerna experimentellt testats enskilt och jämförts, kommer de fram till att det framförallt är bristen på ögonkontakt som bidrar till den toxiska interaktion som “the online disinhibition effect” förknippas med.

Rätt och fel konstrueras på internet

Forskning om hur diskussioner på internetforum målar upp en bild av vad som är rätt eller fel har ofta handlat om hur forum uppmuntrar brottslighet och annat avvikande beteende. Holt och Copes har studerat forum där piratkopiering diskuteras. De beskriver hur medlemmar i sådana forum lär sig normer och värderingar positivt inställda till fildelning men även praktiska färdigheter för att exempelvis hantera olika risker (Holt och Copes 2009). På ett liknande sätt har D’Ovidio et al. undersökt hemsidor som uppmuntrar och förespråkar sexuella relationer mellan barn och vuxna. De kommer fram till att hemsidorna möjliggör en kommunikation mellan medlemmar som rationaliserar och stärker normer för sexuella övergrepp mot minderåriga (D’Ovidio et al. 2009). Liknande perspektiv på forum där avvikande normer och värderingar dominerar, tas också upp av Schmidt et al. De skriver om hur “echo chambers” uppstår i grupper som attraherar personer med en särskild åsikt. Grupper på Facebook som är kritiska till vaccin kan förstås som “echo chambers” vilket förklarar svårigheter att nå ut med utmanande information om vaccin, som i sådana forum bara stärker gruppens förutfattade mening (Schmidt et al. 2018).

Det finns alltså mycket forskning om social kontroll, som använder begreppet på lite olika sätt. Relaterat till social kontroll är hur ordning upprätthålls och det är något som har undersökts både mellan bekanta och på offentliga platser mellan främlingar. Hur interaktioner på nätet ska betraktas är en viktig fråga och förståelsen kring internets roll i förhållande till livet offline har förändrats sedan internets tidiga år. Vad det får för effekter att interagera med någon online har också undersökts. Forskning har genomförts om hur forum påverkar uppfattningar om rätt och fel, utifrån hemsidor och grupper som stärker normer för kriminellt och avvikande beteende.

Teori

Problem

De klagomål som publiceras i Facebookgruppen kommer främst att analyseras utifrån hur Emerson (2015) beskriver problem i boken "Everyday troubles". Emerson använder begreppet "trouble" (som fortsättningsvis översätts till "problem" på svenska) ganska brett. Folk pratar ofta om problem när de stöter på svårigheter i vardagen och upplever en känsla av att något är fel och behöver åtgärdas. Problem kan vara privata och aldrig kommuniceras till någon annan, till exempel om man känner att man mår dåligt eller oroar sig över att man gått upp i vikt, men Emersons forskning handlar om problem som involverar en andra part. Det kan vara enstaka interaktioner mellan främlingar, problem som uppstår offentligt, men Emerson fokuserar på problem där parterna har en närmare social relation. Han undersöker problem som är direkt kopplade till relationen man har med exempelvis familj, vänner, grannar och kollegor (Emerson 2015, s.28-29). Emerson undersöker problem utifrån deras historia. Ett problem börjar med att man känner sig oroad eller irriterad över något relaterat till en annan person. Med tiden förändras problemet utifrån två processer: tolkningen av problemets natur och orsaker samt de åtgärder som "the troubled party" vidtar för att hantera problemet (ibid. s.30). Med åtgärd menar Emerson alla handlingar som är en reaktion på ett problem. Det kan vara att försöka att få personen att ändra sitt beteende eller att straffa den, men även att undvika, minimera eller tolerera problemet. Vissa problem blir lösta efter en första respons medan andra fortsätter. Problem präglas av åtgärder, fortsatta problem och fortsatta åtgärder (ibid. s.31).

Osäkerhet när ett problem först identifieras

Emerson beskriver hur man ofta anstränger sig för att inte reagera på något man stör sig på hos personer man har en nära relation till, att man försöker dölja sin irritation för den andra personen. Att reagera på ett negativt sätt kan få konsekvenser för relationen så man måste överväga om det är värt risken. Det handlar också om att visa upp en särskild bild av sig själv genom att visa att man är en person som inte irriterar sig på andras små brister. Man vill inte riskera att förlora ansiktet genom att klaga på något obetydligt och framstå som onödigt känslig och otrevlig (Emerson 2015, s.54-55). När man inte känner personen är åtgärder ofta fokuserade på att hantera problemet här och nu. Om man stör sig på en främling på offentlig

plats kan man bara gå därifrån. När det är en person man har en närmare relation till, och kommer fortsätta ha i framtiden, måste man beakta vad det får för konsekvenser på lång sikt (ibid. s.59-60).

Emerson beskriver processer som bidrar till att händelser börjar betraktas som problem som måste åtgärdas. Det krävs en avvägning kring om något verkligen är ett problem som man borde göra något åt eller om det är normalt och man själv bara är känslig. Ett sätt att hantera de frågorna är att be någon annan man känner om råd. Ofta kan det lösa osäkerheten genom att den andra personen bekräftar att det verkligen är ett problem (Emerson 2015, s.62). När folk pratar om problem nämner de ofta inte bara ett tillfälle utan flera exempel. Att koppla samman olika incidenter är en tolkande process som skapar ett mönster. Det är delvis en retroaktiv process där den sista droppen leder till nya tolkningar av tidigare incidenter, som nu betraktas som tecken på problemet (ibid. s.64).

Åtgärder

I tidiga stadier av ett problem används ofta “unilateral responses” (ungefär “ensidiga åtgärder”) där man försöker hantera problemet utan att blanda in den andra parten. Emerson understryker att sådana åtgärder inte ska betraktas som att man inte gör något. Det handlar inte bara om undvikande, utan inkluderar åtgärder som att försöka påverka sin egen attityd, hantera konsekvenserna eller stoppa fler incidenter i framtiden. Han menar också att det inte ska förväxlas med moral svaghet som Baumgartner (1988) använder när hon beskriver den moraliska minimalismen i förorten som en svag strategi för social kontroll. Att använda sig av “unilateral responses” är inte en fråga om avsaknad av moraliskt engagemang utan en känslighet för vilka konsekvenser ens åtgärd kan få för relationen (Emerson 2015, s.85-86).

Om man inte lyckas lösa ett problem utan att blanda in den andra parten så är en konfrontation ett möjligt alternativ. Det kan göras genom ett direkt klagomål där man gör det tydligt att man är missnöjd med den andra personens beteende. Ett direkt klagomål på det sättet är “face threatening” och risken att relationen påverkas negativt ökar ytterligare eftersom den anklagade ofta avvisar klagomålet (Emerson 2015, s.90-92). Man kan dock uttrycka klagomålet på ett sätt som öppnar upp för en positiv utgång. Emerson använder begreppet “remedial complaints” (ungefär “hjälpande klagomål”) när klagomålet fokuserar på att hitta en lösning, genom att erbjuda ett alternativ för hur personen kan förändra sitt

beteende. Att uttrycka inte bara att man tycker ett beteende är fel utan också att personen behöver ändra sitt beteende kan samtidigt vara ännu mer alienerande. Därför anstränger sig oftast personen som klagat för att presentera klagomålet på ett sätt som gör det mindre konfronterande (ibid. s.93).

Ett sätt att ta upp något man är missnöjd med utan att det blir anklagande, är att presentera det som en olycklig situation istället för att påpeka vad personen gjort fel (Emerson 2015, s.98). Att vara försiktig med sitt klagomål på ett sådant sätt beskriver Emerson som "modulating complaints" (ungefär "anpassat klagomål"). Man vill inte framstå som att man klagat för mycket, är självisk eller aggressiv. Det är inte bara en fråga om att man vill undvika konfrontation, utan om man vill att den andra personen ska ändra sitt beteende måste man också få den att acceptera att det är ett problem. Ett sätt att modulera sitt klagomål är att dölja sitt missnöje, subtilt ta upp vad personen borde göra annorlunda utan att det framgår att man var frustrerad över det. Man kan antyda att man är missnöjd med något utan att säga det direkt och på det sättet få fram sitt budskap utan att behöva uttrycka sig negativt. Genom att formulera sitt missnöje som ett resultat av olika rutiner eller att man själv är extra känslig, undviker man också att uttrycka det som den andra personens fel (ibid. s.99-101). Ett klagomål kan sedan accepteras, modifieras eller avvisas. Det kan accepteras genom att den andra personen visar att den håller med, ber om ursäkt och/eller lovar att ändra sitt beteende i framtiden. Ett klagomål kan också avvisas på olika sätt. Den andra parten kan till exempel påstå att den aldrig gjort så, att den föreslagna lösningen inte är rättvis eller att det inte är ett problem utan den andra personen har överreagerat. Ibland kan vissa delar av klagomålet accepteras men inte andra (ibid. s.112-114).

Involvera en tredje part

Tidigt i ett problems historia är det vanligt att man involverar en tredje part för att få stöd och råd kring hur man ska hantera situationen. Då berättar den som upplever problemet om situationen för en tredje part som behöver avgöra hur den ska ställa sig till problemet. Det kan räcka med att bekräfta att känslorna kring situationen är rättfärdigade men ofta tar tredje part tydligt den klagandes sida och kan komma med förslag på hur problemet ska åtgärdas. Valet av tredje part är viktigt och ofta söker man sig till en person man tror kommer ha sympati för ens känslor. Det är vanligt att man väljer någon närstående men det kan också vara enklare att prata med en främling, som inte har någon relation till en själv eller den andra

parten. Att prata med någon som upplevt liknande problem kan också föredras då personen dels kan komma med bra råd utifrån sin erfarenhet, dels inte kan klandra en för att ha hamnat i samma situation (Emerson 2015, s.122-123).

Den tredje parten är inte alltid villig att erbjuda sitt fulla stöd, till exempel om hen inte vill bli inblandad eller är rädd att det skulle uppmuntra personen att eskalera problemet. Att komma med råd är något som den tredje parten kan vilja göra, men det riskerar att ifrågasätta klagomålet om man antyder att personen behöver ändra hur den förstår och hanterar situationen. Problemet blir då "a source of contention" (ungefär "upphov till debatt"). När tredje part inte vill ställa sig på den klagandes sida kan det göras dels genom att ignorera klagomålet och prata om något annat, dels genom att direkt ifrågasätta det. Genom att exempelvis uttrycka att personen överreagerat ifrågasätts klagomålet, vilket kan resultera i att den klagande blir mer osäker kring situationen eller kanske till och med förändrar sin syn på den. Det är också vanligt att tredje part delvis håller med om klagomålet genom att båda parterna anses ha gjort något fel och att man uppmuntrar den klagande att förhandla fram en gemensam lösning (Emerson 2015, s.128-130).

Emerson understryker att hur den tredje parten förhåller sig till problemet får konsekvenser för hur den klagande uppfattar situationen. Uttrycks stöd för klagomålet kan tidigare osäkerhet kring om det verkligen är ett problem, eller om man bara är känslig, försvinna. Om klagomålet ifrågasätts kan den klagande förändra sin uppfattning av situationen, få en större förståelse för den andra parten, överväga andra åtgärder eller till och med sluta definiera det som ett problem helt (Emerson 2014, s.136).

Analys

Vad publiceras i Facebookgruppen?

Facebookgruppen är relativt aktiv, med flera inlägg om dagen. Gruppen används för väldigt olika ändamål och är inte enbart en plats för Bergaryds invånare att klaga om lokala problem. De vanligaste inläggen är reklam från företag eller om evenemang i kommunen. Det är också många som frågar om att låna exempelvis en gräsklippare eller ställer praktiska frågor som vilken frisör i kommunen som rekommenderas. En person lägger regelbundet upp bilder från naturen runt Bergaryd, vilket uppskattas och får mycket uppmärksamhet. När en hund sprungit bort hjälps gruppen åt för att hitta ägaren. Den typen av inlägg som är relevanta för uppsatsen, klagomål om vad andra har gjort och diskussioner om olika problem, är alltså inte det enda som sker. Sådana inlägg och diskussioner kan framstå som negativa och därför är det värt att notera att gruppen används för mycket annat också. Samtidigt får inlägg om brott och annat klandervärt beteende också många reaktioner och kommentarer. Även om klagomål inte är flest till antalet får de mer uppmärksamhet än de flesta andra inlägg.

Bland de inlägg som handlar om något typ av problem i kommunen finns det ett antal återkommande ämnen. Det finns många exempel på någon som har blivit utsatt för ett brott och skriver om det i Facebookgruppen. Att en situation är att betrakta som ett brott är inte alltid självklart men dessa inlägg brukar handla om antingen stöld eller skadegörelse och att det är brottsliga handlingar framgår tydligt. Klagomål om hur andra beter sig i trafiken är också vanligt. Det kan handla om en särskild incident som lyfts eller att man klagar på hur andra kör generellt. Att kommunen hanterat en situation dåligt är ett annat vanligt klagomål. Under vintern publiceras exempelvis många inlägg om att gatorna inte skottats ordentligt. Runt nyår är fyrverkerier det ämne som ger upphov till flest diskussioner. Klagomålen kan handla om att någon varit oförsiktig med fyrverkerier eller att det skjuts fyrverkerier innan nyårsafton. Ett annat ämne som väcker mycket diskussioner är hur hundägare beter sig.

Hur ska klagomålen förstås?

Varför en person väljer att lägga upp ett klagomål i Facebookgruppen är svårt att veta. Utifrån Emersons (2017) forskning kan man förstå dessa inlägg på två olika sätt. Inläggen kan ses som klagomål riktade till personen man tycker har gjort fel. Ofta är målet med ett klagomål

att personen ska förstå att något är ett problem och ändra sitt beteende (Emerson 2015). Vissa inlägg i Facebookgruppen riktar sig mot den skyldiga individen, som följande inlägg där en kvinna skriver:

Du som sköt en raket rakt mot vårt fönster. Hur tänkte du där?? [...]

Hon adresserar inlägget till den skyldiga personen men till skillnad från de klagomål som Emerson skriver om vet hon inte vem det är eller om personen kommer att läsa inlägget. Personen är eventuellt med i gruppen men det är mycket möjligt att det endast är andra som kommer att se inlägget. I vissa fall handlar klagomålet om ett problem som berör många i gruppen. Innan nyår publicerar en kvinna följande inlägg, som också citeras i inledningen:

Till alla er mindre begåvade dumjävlar! 29 december är inte, och kommer aldrig bli, nyårsafton!! Lär er när det är okej att skjuta nyårsraketer!! 😡🐱

Klagomålet är inte riktat mot just individerna som hon hört skjuta raketer, men det är sannolikt många i Facebookgruppen som också gjort sig skyldiga till det och klagomålet kan ha syftet att ändra deras beteende.

Men de flesta klagomålen berör inte hela gruppen på det sättet och förstås kanske bättre som att man berättar om situationen för en tredje part. Som Emerson (2015) beskriver är det vanligt att blanda in en tredje part för att få råd om en situation verkligen ska betraktas som ett problem, vad man borde göra eller bara för att få sympati. Att gruppen består av främlingar som eventuellt har upplevt liknande situationer (Emerson 2015), gör den till en lämplig tredje part. När det gäller utsatthet för brott är inläggen ofta inte riktade till gärningspersonen. En kvinna skriver:

Ville bara varna folk att det är tjuvar som härjar i byn, blev av med en ledramp o registreringsskylt på bilen igår natt på Lundagatan, om det mot all förmodan är någon som hört eller sett nått märkligt får ni gärna hojta till 😞

Hon verkar framförallt vara ute efter att veta vad som kan ha hänt och vem som är skyldig, kanske i hopp om att kunna hantera problemet framöver. När det gäller utsatthet för brott är det ganska vanligt att man pratar om grannsamverkan och hur man i gruppen kan hjälpas åt. Många inlägg möts också av sympati. En man som fick sin bilruta krossad skriver:

15.57 IDAG krossade några idioter rutan på min bil! Storgatan 50. De fick med alla verktyg på en minut .NÅGON SOM HAR SETT NÅGOT ELLER KAN IDENTIFIERA PERSONERNA / BILEN PÅ BILDEN?! 🙏 Dela gärna ❤️

Han ber om hjälp för att försöka lista ut vem det är som begått brottet men möts också av sympati för sin situation. 30 personer har reagerat med en arg emoji, vilket nästan alltid är fallet vid liknande inlägg, och en kvinna kommenterar:

Jag har delat Vilka idioter Hoppas dem åker fast 🙄

På det sättet visas sympati för personen och som Emerson beskriver (2015, s.s.122-123) rättfärdigas personens känslor och man visar att man är på hans sida.

Hur man ska förstå klagomål i Facebookgruppen är alltså inte lika enkelt som i den materiella världen. Många kommer att se inlägget och kanske inkluderar det även den skyldiga. Men oftast utgör gruppen snarare en tredje part som kan komma med råd och sympati. Det händer också att gruppen istället ifrågasätter klagomålet.

Vad kan hända med ett klagomål när det lyfts i gruppen?

Emerson beskriver hur en tredje part som får ta del av ett klagomål behöver ta ställning i situationen. När man når ut till någon annan förväntar man sig ofta sympati, men det är möjligt att tredje part inte vill erbjuda sitt fulla stöd. Problemet blir upp till debatt och hur tredje part förhåller sig får konsekvenser för hur problemet uppfattas (Emerson 2015, s.122-123). Vid många klagomål i Facebookgruppen möts inlägget med sympati för vad personen utsatts för och en bekräftelse av problembeskrivningen. En kvinna som berättar att en man försökte bryta sig in i deras hus får till exempel följande kommentarer:

Tack För er information. Tyvärr händer det på många platser. Vi måste alla vara vaksamma och hålla koll efter varandra i grannskapet.[...]

och

Tack för infon! [...] Mycket obehagligt 🙄

Första kommentaren bekräftar att det verkligen kan ha varit ett rånförsök och att det är ett problem som drabbat många. Andra kommentaren visar sitt stöd för att situationen är obehaglig och upprörande.

Det är också vanligt att någon skriver om vad de upplever som ett problem men istället blir ifrågasatta. En kvinna lägger upp följande:

Någon som känner sig skyldig till att ha kört in i muren på Kvarntorget 3? Eller kanske vet vem det var? Eller någon som sett något?

Skicka pm till mig.

Hon lägger också upp en bild på muren som visar skadan och sladdspår i snön fram till muren. Det beskrivs som ett så pass seriöst problem att hon vill ta reda på vem som är skyldig, men alla håller inte med. En man kommenterar:

Varför ta det så seriöst? Det ser klart och tydligt ut som någon antingen fått sladd eller framhjulskas in i muren. Dessutom så är där inget trasigt vad jag ser? Bara att flytta tillbaka blocken så är det så gott som återställt 😊

Han menar att det bara är en olycka och att det inte är att betrakta som något allvarligt.

Skadan menar han också är för liten för att det ska vara ett problem. En kvinna kommenterar:

Ni har väl försäkring? 😞

och antyder att det inte är ett problem eftersom försäkringen täcker kostnaderna. Som Emerson (2017) poängterar är vanligt, kan vissa delar ifrågasättas, utan att hela klagomålet avvisas. Att kvinnan kan få ut pengar på försäkringen bekräftar att det skett någon typ av skada. Ifrågasättandet är snarare om det verkligen är värt att klaga i Facebookgruppen för att lista ut vem som är skyldig.

Att problemformuleringar ifrågasätts är vanligt och många inlägg präglas av diskussioner. Gruppen verkar inte domineras av starka normer för eller mot ett visst beteende (som Holt och Copes 2009 samt D'Ovidio et al. 2009 beskriver). Det är inte frågan om ett "echo chamber" (Schmidt et al. 2018) där en åsikt dominerar, utan plats för något ifrågasättande. Lokala Facebookgrupper har ingen uttalad gemensam åsikt eller aktivitet som gruppen bygger på utan personer har sannolikt sökt sig dit främst för att de bor i området. En större variation i åsikter och normer är av den anledningen möjlig och bidrar sannolikt till att Facebookgruppen skiljer sig från många andra digitala forum.

I ovanstående två exempel har personen som publicerat inlägget haft avsikten att beskriva något som ett problem och sen fått det bekräftat eller ifrågasatt. Vad som också kan ske är att en person skapar ett inlägg om en situation, utan att formulera det som ett klagomål, men att folk i kommentarerna betraktar det som ett problem. Till exempel finns det många inlägg om hundar eller andra husdjur som har sprungit bort. Oftast möts dessa inlägg av sympati och försök att hjälpa till. När en kvinna lägger upp ett inlägg om en upphittad hund i hopp om att ta reda på vem ägaren är får det andra reaktioner. Två kvinnor har följande konversation i kommentarsfältet:

Malin:

Är väl inte första gången den rymmer 😡

Linda:

inte direkt 🙄

Malin:

slutar väl dessvärre med att den blir påkörda speciellt nu när det är så halt på vägarna 😞

Linda:

jag är mer rädd för att den ska attackera någon av mina hundar 🙄

Att hunden rymmer så ofta ifrågasätts. Det antyds att det är ägarens fel och betraktas inte enbart som en olycklig situation. Även om inget hände nu menar de att det kan sluta med att hunden blir påkörd eller attackerar en annan hund. En man skriver:

Tycker man borde ha bättre koll på sina hundar
och en kvinna skriver:

Kanske inte har det bra hemma 🙄👁️

De menar att problemet kan vara att han inte håller koll på sina hund eller att hunden har det dåligt hemma. Under ett inlägg som enbart var ute efter att hitta ägaren till en bortsprungna hund konstrueras i kommentarerna situationen som ett problem.

Klagomål som läggs upp i gruppen kan alltså bemötas med stöd för att situationen ska ses som ett problem eller med ifrågasättande. Situationer som inte tänkts som problem när de publiceras kan också målas upp som problem i kommentarerna. Alla i Facebookgruppen har möjlighet att väga in och ibland, som i exemplet med den bortsprungna hunden, är det personer som känner de inblandade och argumenterar för hur situationen uppfattas utifrån det. Ofta är det individer som inte har direkt kunskap om situationen eller de inblandade parterna. För att argumentera om hur situationen ska uppfattas måste mer generella idéer användas. Följande rubriker behandlar diskurser som återkommer när problem diskuteras.

Facebookgruppen är gnällig

Att medlemmar i lokala Facebookgrupper är arga och gnälliga är något som det finns spår av redan i inledningen av uppsatsen. Det faktumet är förvånande utifrån den känslighet som Emerson (2015) menar präglar många klagomål och de icke-konfrontativa metoderna för social kontroll som Baumgartner (1988) beskriver. Likväl är en återkommande diskurs att Facebookgruppen, eller till och med hela Bergaryd, är gnällig. En man som lägger upp ett inlägg om att han är nyinflyttad i kommunen möts av följande kommentarer:

Välkommen till Bergaryd 🌹 Denna gruppen har nyss korats till Smålands gnälligaste har jag hört 😄

En kvinna är så missnöjd med kommunen att hon publicerar ett inlägg där det står:

Så mycket gnäll i Bergaryd. Har bott här i ett halvår. Skall söka vidare..

En man i kommentarerna håller med:

Välkommen till staden där alla gnäller över det minsta lilla, och finns det inget att gnälla över så är här alltid något ljushuvud som skapar nåt att gnälla över

Det verkar finnas en återkommande idé om att Facebookgruppen är gnällig.

Emerson beskriver hur en person som framför ett klagomål ofta är väldigt försiktig för att inte framstå som känslig, som en person som klagat i onödan (Emerson 2015, s.54-55). Många klagomål som publiceras på Facebooksidan möts av just sådana anklagelser. En kvinna som halkat och brutit armen lägger upp ett inlägg med bilder på sin gipsade arm och en snöig gata med följande text:

Tack kära Sigrid och en annan person som hjälpte mig att ringa ambulans och till min man i onsdags efter att jag ramlade. På en mycket hal Adelsgatan. Bröt hela handleden. [...] Tittar nu ut på vår gata som bara består av is, finns överhuvudtaget inte en halkfri fläck. inte ens med broddar kan man undvika att ramla. Undrar vad vi betalar till i denna kommun. Det här är under all kritik. Så får det inte se ut.[...]

Kvinnan är mycket missnöjd över hur kommunen hanterat skottningen men många i kommentarsfältet avfärdar klagomålet. En man skriver:

tråkigt du skada dig o hoppas de läker snabbt, men sluta med ert jävla gnäll om snöröjning, vad ska denna gruppen göra åt de? ring då in tjata på kommunen eller köp skyffel! prova sätt er o ploga o se hur länge ni orkar.

En annan man ifrågasätter klagomålet på ett liknande sätt:

På min tid var det självklart att man satte på sig ordentliga skor och/eller broddar när det var snö och is ute. Nu gnäller man på kommunen istället.. [...]

Båda kommentarerna avfärdar att det skulle vara ett problem med skottningen. De hänvisar inte bara till att kvinnan som halkat är gnällig utan till att många överlag är gnälliga. Istället för att ta eget ansvar och skotta eller ha på sig ordentliga skor gnäller man på kommunen.

Diskursen kring hur gnälliga personer i gruppen är används för att bemöta ett klagomål om en situation och konstruera den som ett icke-problem. Det tidigare nämnda inlägget om att det inte är okej att skjuta raketer innan nyårsafton möts av liknande kommentarer:

Så var det dax för raketer och en massa gnäll igen. Jag har också en hund som är livrädd för raketer, jag oroar mig för att mina vuxna barn ska skada sig när de skjuter men alla har väl varit unga och skjutit raketer i tid och otid? Och kommer ihåg hur kul det var. Det finns faktiskt värre saker.... God fortsättning!

Kvinnan tar upp argument mot raketer som att hundar blir rädda och att barn kan skada sig, men betonar att det inte är ett problem. Man måste få vara ung och tycka det är roligt med fyrverkerier. Tycker man inte det är man bara gnällig. Diskursen återkommer under många inlägg för att argumentera emot att olika typer av situationer ska betraktas som ett problem. Även om det finns starka argument och bevis för det specifika klagomålet, som en bruten arm och bild på en isig gata, kan klagomålet avfärdas som en del av Facebookgruppens gnällande.

Att klagomål avfärdas som gnälliga är enligt Emerson (2015) vanligt. Om man betraktar Facebookgruppen som en social samling, likt vad Goffman (1963) beskriver om offentliga platser, kan man också förstå varför många i gruppen bryr sig om att andra är gnälliga. Att vara gnällig, otrevlig och klaga i onödan bryter mot vad man förväntar sig av en sådan sammanslutning. I enlighet med Lofland (1973) kan gruppen ses som en särskild plats (men digital och inte fysisk) där vissa människor och handlingar förväntas. Man har valt att delta i Facebookgruppen och som en social samling har den ett värde som man förväntar sig att andra ska respektera. Därför bryr många sig om onödiga klagomål från en främling och avfärdar i kommentarerna klagomålet som gnälligt, istället för att bara scrolla vidare.

Vad är det då som gör att många inlägg ändå är gnälliga? Emerson betonar att de flesta som framför ett klagomål medvetet försöker att inte framstå som överdrivet känsliga (Emerson 2015). En förklaring till att folk är mer gnälliga i sina klagomål i Facebookgruppen skulle kunna vara "The Online Disinhibition Effect" (Suler 2004). Att man är mer utåtagerande online och inte håller tillbaka sin frustration när man irriterar sig på något. Suler menar att den sociala kontrollen blir svagare online, bland annat eftersom svaren på avvikande handlingar inte är omedelbar och att man inte ser den andra personens ansiktsuttryck eller andra tecken på missnöje. Reaktionen mot någon som inte respekterar det sociala sammanhanget, som Goffman (1963) beskriver, blir fördröjd och mindre synlig. Vad Emerson framhåller som förklaring till att de flesta är försiktiga med sina klagomål, är att man har en nära relation till den andra personen. Relationen kan skadas av att man framstår som gnällig eller att den andra personen upplever klagomålet som anklagande. Tvärtemot vad Baumgartner (1988) beskriver menar Emerson att starka sociala relationer ger upphov till försiktiga, svaga och minimalistiska metoder av social kontroll. Eftersom man inte har någon relation till de flesta i Facebookgruppen, blir det möjligtvis mindre viktigt att vara försiktig i sina klagomål och undvika att framstå som gnällig. En sådan förklaring hänger ihop med "The Online Disinhibition Effect". Suler (2004) betonar att man online är mindre orolig över

hur andra personer uppfattar ens beteende. Att man bryr sig mindre om att framstå som gnällig kan både bero på att man klagat till främlingar och att man inte interagerar med dem ansikte mot ansikte. Det leder i alla fall till att många av klagomålen är gnälliga i kontrast till vad man är van vid utanför Facebookgruppen. Inläggen som togs upp som exempel tidigare är ganska aggressiva och nedlåtande.

Undrar vad vi betalar till i denna kommun
och

Till alla er mindre begåvade dumjävlar!
är formuleringar som valts när klagomålet framförs. Det är en stark kontrast till den varsamhet som präglar många av klagomålen som Emerson (2015) beskriver. Att många inlägg framstår som gnälliga har sannolikt bidragit till att diskursen uppstått och används för att avfärda klagomål.

Att Facebookgruppen är gnällig är alltså en diskurs, tolkningsrepertoar, som används för att bemöta klagomål och avfärda att det rör sig om ett problem. Att folk som klagat i Facebookgruppen inte behöver oroa sig för att skada relationen till andra, kan vara en förklaring till att klagomålen blir gnälligare på nätet än de brukar vara när problem uppstår mellan människor som känner varandra i den materiella världen. Gnälliga inlägg har sannolikt bidragit till att diskursen uppstått och kan användas för att ifrågasätta mer eller mindre välartikulerade anspråk på att lokala företeelser är att betrakta som ett problem.

Diskurser kring brott

En typ av inlägg som i princip aldrig möts med anklagelser om att vara gnälliga är de som handlar om utsatthet för brott. Oftast ifrågasätts inte inläggen alls. Det accepteras att personen blivit utsatt, oftast för stöld eller skadegörelse, och att det är ett problem. I de få fall klagomålen ifrågasätts handlar det om att situationen inte faktiskt är ett brott utan att det är en olyckshändelse eller ett missförstånd. Kvinnan som skrev om hur hennes mur blivit påkörd bemöttes på ett sådant sätt:

Varför ta det så seriöst? Det ser klart och tydligt ut som någon antingen fått sladd eller framhjulskas in i muren. Dessutom så är där inget trasigt vad jag ser? Bara att flytta tillbaka blocken så är det så gott som återställt 😊

Mannen menar att det bara var en olycka och att muren knappt skadats. I ett annat exempel skriver en anonym användare:

Idag runt lunch när barnen satt vid gågatan kom en kille i övre tonåren och frågade om dom hade bankkort på sig. Våra barn som är i undre tonåren blev självklart lite rädda. Varna gärna era barn att om någon frågar något sådan så ska dom gå till någon vuxen eller gå därifrån.

Användaren antyder att det sannolikt var ett försök till stöld eller bedrägeri men alla i kommentarerna håller inte med, utan en kvinna skriver:

Ville kanske ha hjälp att ta ut kontanter mot swish. Behöver inte va något misstänksamt eller ont uppståt med allting.

Kvinnan argumenterar för att det inte alls behöver vara en fråga om ett brott utan att ungdomen kanske bara ville få hjälp att ta ut kontanter. Diskursen kring gnällighet dyker inte upp under sådana inlägg och det är överlag ovanligt att de ifrågasätts. Det är istället en annan typ av diskurs som återkommer.

När någon beskriver hur de blivit utsatta för brott brukar flera i kommentarerna länka samman brottet med andra händelser. Ibland är kopplingen tydlig som i det tidigare nämnda inlägget när en kvinna, Isabell, fått LED ramper och en registreringsskylt stulen. I kommentarerna följer denna konversation:

Ellinor:

Två ledramper stulna på Tunnländsgatan 3, natten mellan lördag/söndag.

Isabell:

de va då vår oxå blev stulen

Ellinor:

stöldliga i farten 🙄

Liknande bildelar blev stulna i samma område, ungefär samtidigt, vilket leder till slutsatsen att det rör sig om en stöldliga. I andra sammanhang är kopplingen mellan händelserna mindre självklar. Under ett inlägg om att en äldre kvinna blivit rånad av fyra tonåringar följer denna interaktion:

Alma:

Jävla pack! Samma idioter som misshandla "fulle Filip" kanske

Carl:

Inte omöjligt Dom har säkert fortsatt på brottets bana typ

Rånet kopplas ihop med en incident där någon, som verkar vara en lokal kändis, blev misshandlad och Carl håller med om kopplingen eftersom individerna säkert fortsatt på brottets bana.

Om situationerna har med varandra att göra eller inte är mindre viktigt, men det finns ett återkommande mönster av att koppla samman brott med andra incidenter. Emerson (2015) skriver om hur personer som pratar om problem ofta inte bara nämner en händelse utan kopplar samman flera incidenter. Han menar att det kan vara en retroaktiv process där den sista droppen gör att man tolkar tidigare företeelser som ett tecken på eller en del av problemet (Emerson 2015, s.64-65). Att koppla ihop händelser med varandra är alltså ett sätt att förstå och konstruera ett problem. När andra personer varit med om eller hört om liknande företeelser kan de tas upp för att konstruera ett sammanhängande problem. Det finns ingen tvekan om att en stöld är ett problem i sig men istället för att det betraktas som en olycklig, enstaka händelse blir det en del av en större trend. Kopplat till den diskursen är idén om en negativ samhällsutveckling och en ökande kriminalitet. En anonym användare skriver exempelvis om slagsmål på skolor i kommunen:

Nyligen var det misshandel på Bergarydskolan där någon utifrån tog sig in på skolan.

Tisdag, onsdag och torsdag har det varit slagsmål på Björkängsskolan.

Mellan elever och även här så har det kommit personer utifrån. Jäkla tragisk utveckling!

Polisen är på Björkängsskolan idag och låsta dörrar idag och imorgon. Tråkigt som f*n att det behövs! Sjukt att elever ska känna sig rädda i skolan...

Misshandel och slagsmål på skolorna målas upp som en del av en tragisk utveckling men i kommentarerna diskuteras om det verkligen är fallet:

Julia:

Men jag gick i skolan på 90talet även då kom det elever utifrån för att ställa till med bråk och det blev slagsmål.

Menar inte att det ska vara så, men även då var dessa problem vardag ibland.

Rebecka:

på 90 talet slogs man ofta med händerna. Idag vet man inte vad för vapen en 15 åring har på sig. Idag är de inte helt ovanligt att knivhugga personer i den åldern eller skjuter. Bråken idag är på en annan nivå. Än på 90 talet

Julia poängterar att slagsmål skedde på liknande sätt även tidigare men Rebecka svarar att det blivit värre idag eftersom ungdomar nu har knivar och skjutvapen. En annan kvinna håller med om den negativa utvecklingen och kommenterar:

Alltså vart ör det på väg! 😞

Diskursen ifrågasätts av en man som skriver:

Asså helt seriöst, ingen känner sig rädd över detta...

och en kvinna som skriver:

Tycker skolan styrt upp detta bra o information till oss föräldrar har också funkat. Alla elever känner inte sig rädda o otrygga dom vet mer vad/vem det rör sig om än gemene man.... Att det är frågan om en negativ samhällsutveckling utmanas alltså också. En konkurrerande tolkningsrepertoar är att det inte alls är värre idag än det varit tidigare. Kvinnan i den tidigare konversationen menar att situationen var liknande på 90-talet och kommentarerna ovan antyder att eleverna inte känner sig rädda i skolan utan att det är utomstående som har dålig koll och blir onödigt oroliga.

Vad som också är intressant är vad som inte får plats i diskursen om brott. Det finns till exempel väldigt få referenser till kön. Även om det sannolikt är en majoritet av brotten i Bergaryd som begåtts av män, är det inte något som nämns över huvud taget. Jag har inte heller kunnat identifiera några skillnader mellan män och kvinnor när det gäller exempelvis vilka problem man tar upp eller hur man bemöter andras problem. Att genus skulle vara obetydande i Facebookgruppen är osannolikt, men inom ramen för denna uppsats har inget identifierats. Något annat som, kanske överraskande, inte tagits upp när brottslighet diskuterats är etnicitet. Den politiska debatten om kriminalitet i samhället i stort har de senaste åren handlat mycket om invandring. En möjlig förklaring till avsaknaden av både etnicitet och kön i diskursen kring brottslighet skulle kunna vara Facebooks regler. Om inlägg som refererar till kön eller etnicitet riskerar att tas bort av Facebook eller gruppens moderatörer, är det rimligt att diskursen som växer fram har fått utelämnas dessa perspektiv.

Ungdomsproblemet

Det finns ändå en grupp som relativt ofta beskylls i diskursen kring brottslighet och det är ungdomarna. Under ett inlägg om en förstörd backspegel skriver en man:

Tyvärr så är där nog en del strul runt skolan. Samlingsplats för ungdomar.

Att skadegörelsen ägt rum förklarar han med att det samlas många ungdomar i det området vilket resulterat i mycket strul. Även om det ursprungliga inlägget inte nämnde något om åldern på de skyldiga görs den kopplingen. Diskursen om ungdomar dyker inte bara upp när brottslighet diskuteras. Relaterat till debatten om fyrverkerier skriver en man:

fattar inte det där med att ni tycker att vi ska hålla våra husdjur inomhus, hade det inte varit bättre om ni hållit era skitungar inne ev. ge dom nåt lugnande till efter nyår.

En annan man svarar:

Du har helt rätt. Lås in ungjävlarerna, det är dom som är problemet. 👍

Om han håller med om att ungdomarna är problemet eller om man utifrån “tumme upp” emojin ska tolka kommentaren som ironisk är svårt att avgöra. Men det ursprungliga inlägget betonar att det är ungdomar som inte hanterar fyrverkerier ordentligt och att de som har husdjur inte borde behöva ansvara för det. En tjej i tonåren kommenterar:

Hihi det är vi unga som är framtiden ba så ni vet, puss

och en man svarar:

de e nog exakt de som är en del av problemet 🙄🙄

Tonen verkar vara relativt god men visar ändå på två konkurrerande diskurser. Tjejen antyder att vuxna klagar onödigt mycket på ungdomar, men poängterar att det ändå är den yngre generationen som utgör framtiden. En man kontrar med att just det är problemet, men verkar med en blinkande emoji i slutet visa att han inte riktigt menar allvar. Ungdomars beteende beskrivs också som ett problem när EPA-traktorer diskuteras. Det problemet finns det också konkurrerande diskurser kring, vilket följande tråd illustrerar. En kvinna skriver:

Jag vill uppmärksamma killen som kör en röd EPA !

Kör ofta väg 29 mellan kyrkan och parken.

Han håller sig till sidan och släpper förbi köerna som vanligen bildas efter dessa långsamma fordon . Han gör sitt bästa för att inte hindra trafiken .

En STOR eloge till denna unge man ❤️

Hon vill uppmärksamma att en ung kille som kör EPA har betett sig respektfullt i trafiken. Möjligtvis i respons på inlägg som klagat på ungdomar, vilket en annan kvinna tar upp i kommentarerna:

Det finns så många fina ungdomar . Dessvärre är det flest inlägg där det klagas på dem.En stor eloge till dig och till den ungdom du skriver om i inlägget♥️[...]

Hon menar att det finns många ungdomar som beter sig bra och att det är onödigt att så många vuxna publicerar inlägg där de klagat på ungdomar. Sådana klagomål dyker upp i samma kommentarsfält. En man argumenterar för att de flesta beter sig dåligt trafiken och skriver:

det var min personliga åsikt eftersom jag ALDRIG stött på någon "trevlig"/observant/vettig människa i EPA/A-traktor. [...]

Roligt de finns vettiga förare som jag sa tidigare..

Men jag står fast vid att de flesta av alla jag stöter på i trafiken är idioter[...]

Han har i en längre diskussion argumenterat för att de flesta i trafiken är idioter och i den här kommentaren nämner han specifikt att de som kör EPA aldrig är respektfulla.

Att angripa just ungdomar är något som inte verkar bryta mot Facebook eller gruppens regler, men som också passar bra med diskursen om en negativ samhällsutveckling. Vilka som är unga idag och hur de beter sig är något som skiljer sig från hur det var tidigare. Att det upplevs att ungdomar idag begår brott och andra avvikande handlingar kan både vara orsaken till och beviset på att samhället blivit sämre. Majoriteten av de som använder Facebookgruppen är 30 år eller äldre och det är kanske inte konstigt att många beskyller dagens ungdomar som man menar, till skillnad från när man själv var ung, inte vet hur man uppför sig. Däremot är den diskursen, som många andra, definitivt utmanad. En konkurrerande tolkningsrepertoar är att det är de vuxna som klagat för mycket och diskursen om gnäll används igen.

Genom diskursen om en negativ samhällsutveckling och sammankopplingen av olika brott, konstrueras händelser som en del av ett större problem. Det leder till att det specifika, lokala problemet uppfattas som mer allvarligt men påverkar också konstruktionen av kriminalitet som ett samhällsproblem. Det specifika slagsmålet på skolan är både beviset på en negativ samhällsutveckling och blir ett större problem eftersom det är en del av samma utveckling. Diskursen om en ökande kriminalitet är kanske att betrakta som en större, i hela samhället dominerande, diskurs snarare än en mer begränsad tolkningsrepertoar. Däremot är diskursen i Facebookgruppen unik i vissa avseenden, eftersom invandring och kön inte nämns alls. Ungdomar är däremot en grupp som beskylls för många problem vilket passar bra med idén om samhällets negativa utveckling. Men aktiviteten i Facebookgruppen visar att dessa diskurser också kan ifrågasättas. I vissa fall utmanas de av en alternativ tolkningsrepertoar som bygger på att det inte blivit värre med tiden utan att problemet snarare är personer som blir överdrivet rädda och klagat på ungdomar i onödan.

Konsekvenser av hur problem konstrueras i gruppen

Till sist är frågan vilka konsekvenser det får att problem konstrueras på ett visst sätt i Facebookgruppen. Emerson (2015) betonar att responsen från en tredje part kan påverka hur personen som upplevt ett problem fortsätter se på situationen. Personen kan antingen bli mer säker på att det verkligen är ett problem som måste åtgärdas, eller börja ifrågasätta om det är ett problem eller om hen bara är känslig. Om någon verkligen ändrat sin åsikt efter gruppens respons går inte att veta säkert men genom att kolla på diskussionerna om ett problem kan

man i vissa fall notera en förändring i attityd. Efter mycket ryktesspridning i gruppen om en vit skåpbil som åker runt i Småland och kidnappar barn skriver Sara i gruppen:

Tänkte bara meddela att idag ca kl.15:05 så körde helt vit skåpbil nära Bergarydskolan! Såg tyvärr aldrig reg nr, men vill bara berätta så ni håller lite extra koll!

Hon misstänker att det kan vara samma skåpbil men alla i kommentarerna håller inte med.

Alva:

Sprids rykten bland unga om att det är en vit skåpbil. Dock tillhör bilen ett företag.

✗ Tänk på att inte sprida vad som helst, ni kanske sprider falsk information i oro om någon som är helt oskyldig. ✗

Beatrice:

Inte säkert att det den...

Sara:

Nej helt förståeligt att det eventuellt inte är den, men bättre att informera så vi alla är lite extra uppmärksamma!

Efter kommentarer som ifrågasätter om det verkligen är den skåpbilen accepterar Sara att det kanske inte är samma bil. Men hon tycker fortfarande att det är bättre att skriva om det i gruppen så att alla kan hålla koll och ser det inte som att sprida falsk information om någon oskyldig. I det tidigare nämnda inlägget om misshandel och slagsmål på skolor verkar personen bakom inlägget, Viktoria, vara säker på att många barn är rädda och att det är en tragisk utveckling. I kommentarerna utmanas den uppfattningen:

Kerstin:

Tycker skolan styrt upp detta bra o information till oss föräldrar har också funkat. Alla elever känner inte sig rädda o otrygga dom vet mer vad/vem det rör sig om än gemene man....

Louise:

Håller helt med dig!

Viktoria:

Självklart har skolan gjort vad dom har kunnat göra och agerat rätt och nä alla elever är naturligtvis inte rädda men det finns definitivt elever som är rädda/obekväma med situationen och det är nog mer för att råka hamna emellan.[...]

Efter att två kvinnor intygar att skolan hanterat situationen på ett bra sätt och att eleverna som vet mer om vad som har hänt inte alla känner sig rädda håller Viktoria delvis med. Att alla elever inte är rädda accepteras även om hon håller kvar vid att en del fortfarande är oroliga över att själva bli inblandade.

Personer som lyfter ett problem från Facebookgruppen verkar, i alla fall till viss del, påverkas av kommentarer som ifrågasätter hur allvarligt problemet verkligen är. Vad som är unikt med Facebookgruppen, jämfört med när tredje part blandas in i problem i den materiella världen som Emerson (2015) beskriver, är att även många andra kan ta del av konstruktionen av problemet. Ett stort antal personer, inblandade i den specifika situationen eller inte, kan läsa klagomålet och kommentarerna om det. Diskurserna som konstruerar problemet på ett visst sätt kan därför påverka uppfattningen hos en stor mängd människor. Alla som läser om misshandeln på skolan kan påverkas i sin förståelse av både den specifika situationen och våld i samhället i stort. Konstruktionerna av olika problem kan också tänkas bli mer generella när många som inte är inblandade i en situation blir en del av problemkonstruktionen. Hur uppfattningen av ett problem offline förändras, som Emerson (2015) beskriver det, har med det specifika problemet i en relation mellan ett mindre antal personer att göra. De konkurrerande diskurserna i Facebookgruppen handlar i större utsträckning om olika uppfattningar om problem på samhällsnivå, än i det specifika fallet. Kanske dels för att gruppen som tredje part inte har kunskap om de inblandade parterna, dels för att de problem som användare väljer att lyfta är sådana som är av relevans för hela gruppen. I Facebookgruppen har också de som inte deltar aktivt i diskussionen möjlighet att visa vad de tycker. Om många håller med en persons kommentar om ett problem kan de gilla kommentaren. Det gör att den syns ovanför kommentarer med färre "likes" och möjligtvis tolkar de som läser kommentaren det som ett tecken på att gruppen håller med. Genom att reagera på kommentarer kan gruppen alltså visa vilken konstruktion av ett problem de stödjer.

Klagomålen på Facebooksidan är mer konfronterande än den sociala kontroll som Baumgartner (1988) beskriver. Kanske möjliggör Facebookgruppen en starkare social kontroll som i kontrollteoretisk anda kan tänkas minska brottsligheten, i ett modernt samhälle där den informella kontrollen minskat. Samtidigt är sambandet mellan stark, konfronterande social kontroll och brottslighet inte enkel. Förorten som Baumgartner (1988) undersöker präglas av moralisk minimalism men samtidigt är brottsligheten liten. De mer konfronterande klagomålen avfärdas också lätt som gnälliga i Facebookgruppen och överlag präglas gruppen av diskussioner och ifrågasättande av klagomål snarare än ett tydligt budskap om vad som är rätt eller fel. Det finns en större enighet när inlägg berör brott som stöld eller skadegörelse men exakt vad som ska betraktas som ett brott är inte alltid självklart, vilket inlägget om bilen som kört in i muren är ett exempel på. Diskussionen kring problem i gruppen är mer komplex än att den bara kan förstås som en social kontroll som stärker normer mot och förhindrar

brottslighet. Samtidigt är det definitivt inte ett kriminogent forum som uppmuntrar till brottslighet, liksom vad D'Ovidio et al. (2009) skriver om. Facebookgruppen är en plats där många har möjlighet att ta del av hur personerna i ens närhet ser på och konstruerar olika problem. Kanske på ett sätt som är relativt ovanligt i andra kontexter i det moderna västerländska samhället. Vad gruppens användare drar för slutsatser utifrån inlägg och kommentarer går inte att veta säkert utifrån aktiviteten online. Vissa värderar kanske gruppens åsikter högt medan andra inte alls bryr sig om vad gruppen tycker. Oavsett vad är Facebookgruppen en plats för diskussion och konstruktion av olika händelser, som målar upp en bild av hur både specifika lokala problem och större samhällsproblem ska uppfattas.

Diskussion

I uppsatsen har material från en lokal Facebookgrupp, för invånarna i kommunen Bergaryd, samlats in för att undersöka hur olika problem tas upp och diskuteras i gruppen. Problem som återkommer i Facebookgruppen är bland annat utsatthet för stöld eller skadegörelse, att personer betar sig dåligt i trafiken, att kommunen inte har skottat ordentligt och att fyrverkerier skjuts upp innan nyårsafton.

Utifrån Emersons (2017) forskning om hur problem hanteras, kan gruppen betraktas som en tredje part att få sympati eller råd från, när man är missnöjd med någon annans beteende. I vissa fall bekräftar gruppen att det verkligen rör sig om ett problem men det är vanligt att klagomålet istället ifrågasätts. En diskurs som återkommer och utmanar definitionen av en viss händelse som ett problem, är att Facebookgruppen är gnällig. Till skillnad från när man konfronterar en person man känner om ett problem, som Emerson (2015) skriver om, har man ingen relation till de andra i gruppen som man behöver värna om. Resultatet är att klagomål är gnälligare än i den materiella världen och det har uppstått en diskurs kring gruppens gnällighet som används för att ifrågasätta klagomål.

När inlägg handlar om utsatthet för brott utmanas de däremot sällan, och aldrig genom att betraktas som gnäll. En återkommande diskurs är istället att brottsligheten är ett resultat av en negativ samhällsutveckling. Genom att koppla samman olika incidenter och beskylla dagens ungdomar, konstrueras brott som en del av ett större samhällsproblem. Dessa diskurser accepteras inte av alla, utan det ifrågasätts också om situationen verkligen är värre idag och om ungdomarna är att beskylla. Att aktiviteten i gruppen ska betraktas som en typ av social kontroll som kan påverka benägenheten att begå brott eller andra avvikande handlingar är inte helt riktigt. Gruppen präglas av diskussioner och konkurrerande uppfattningar snarare än en enhetlig uppfattning om hur man ska bete sig.

Gruppen är i alla fall en plats där lokala och samhälleliga problem diskuteras. Många tar del av åsikter från personer i ens närhet, möjligtvis på ett sätt som är ovanligt i andra kontexter i Sverige idag. Det kan tänkas påverka hur personer uppfattar lokala problem som de är inblandade i, hur de väljer att agera i olika situationer men även hur problem på samhällsnivå uppfattas. Den här uppsatsen har enbart undersökt aktiviteten i Facebookgruppen. Hur användarna förhåller sig till och påverkas av diskurserna är därför svårt att dra slutsatser om.

Vidare forskning skulle kunna inkludera även material utanför nätet, som intervjuer med medlemmar i lokala Facebookgrupper. Det skulle kunna ge en bild av hur de tänker kring problem som publicerats i gruppen och hur de påverkats av diskurserna. Att undersöka fler liknande grupper kan också bidra till en bredare förståelse av fenomenet och vad det finns för variation mellan olika Facebookgrupper och olika städer. Vad som vidare hade varit intressant är att jämföra diskurser i lokala Facebookgrupper med hur liknande problem diskuteras i exempelvis traditionell media eller andra forum som Flashback. Skiljer sig diskurserna i lokala Facebookgrupper, vad kan det bero på och vad får det i så fall för konsekvenser? Det kan vidare belysa om sådana grupper, med sin lokala anknytning, är unika eller om liknande diskussioner återfinns i andra kontexter.

Referenslista

Baumgartner, M. P. (1988). *The moral order of a suburb*. New York: Oxford University Press.

Becker, Howard S. (2006). *Utanför: avvikandets sociologi*. Lund: Arkiv

Berg, M. (2015). *Netnografi : att forska om och med internet*. Lund: Studentlitteratur AB.

Bergström, G. & Ekström, L. (2018). *Tre diskursanalytiska inriktningar*. I Boréus, K & Bergström, G. (red.) *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur AB

Bryman, A. (2016). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber ekonomi.

Carter, D. (2004). *Living in virtual communities: Making friends online*. Journal of Urban Technology. 11(3), s.109-125

D'Ovidio, R., Mitman, T., El-Burki, I. J. & Shumar, W. (2009). *Adult-Child Sex Advocacy Websites as Social Learning Environments: A Content Analysis*. International Journal of Cyber Criminology, Vol. 3, No. 1. s.421-440.

Emerson, R.M. (2015). *Everyday Troubles: The Micro-Politics of Interpersonal Conflict*. Chicago: The University of Chicago Press.

Goffman, E. (1963). *Behavior in Public Places: Notes on the Social Organization of Gatherings*. New York: The Free Press

Hirschi, T. (1969). *Causes of delinquency*. Berkeley: University of California Press.

Holt, T. J. & Copes, H. (2010). *Transferring Subcultural Knowledge On-Line: Practices and Beliefs of Persistent Digital Pirates*. Deviant Behavior. Vol. 31, No. 7, s.625-654.

<https://doi.org/10.1080/01639620903231548>

Ivert, A.-K., Mellgren, C. & Nilsson, E.-L. (2017). *Etik i forskning på internet*. I Mallén, A. (red.) *Kriminologiska metoder och internet*. Stockholm: Liber AB, s.102-125

Lapidot-Lefler, N. & Barak, A. (2012). *Effects of anonymity, invisibility, and lack of eye-contact on toxic online disinhibition*. *Computers in Human Behavior*. Vol. 28, No. 2, s.434-443. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2011.10.014>

Lofland, L. H. (1973). *A World of Strangers: Order and Action in Urban Public Space*. New York: Basic Books, Inc.

Newburn, T. (2017). *Criminology*. [Elektronisk resurs] London: Routledge.

Reckless, W. C. (1963). *A non-causal explanation: containment theory*. *International Society of Criminology*, Issue 1

Rennstam, J., & Wästerfors, D. (2015). *Från stoff till studie: Om analysarbete i kvalitativ forskning*. Studentlitteratur AB.

Sandholm Hellner, A. (2022). *Därför är folk så arga i lokala Facebookgrupper*. *Dagens industri*, 19 februari.

<https://www.di.se/nyheter/darfor-ar-folk-sa-arga-i-lokala-facebookgrupper/>

Scaramuzzino, G. (2017). *Att studera interaktion mellan individer och grupper som diskuterar brottsliga handlingar på internet*. I Mallén, A. (red.) *Kriminologiska metoder och internet*. Stockholm: Liber AB, s.62-83.

Schmidt, A. L., Zollo, F., Scala, A., Betsch, C. & Quattrocioni, W. *Polarization of the vaccination debate on Facebook*. *Vaccine*. Vol. 36 No. 25, s.3606-3612.

<https://doi.org/10.1016/j.vaccine.2018.05.040>

Silverman, D. (2007). *A very short, fairly interesting and reasonably cheap book about quantitative research*. London: SAGE

Suler, J. (2004). *The Online Disinhibition Effect*. CyberPsychology & Behavior. Vol. 7, No. 3, s.321-326. <https://doi.org/10.1089/1094931041291295>

Tavory Iddo & Timmermans Stefan (2014). *Abductive Analysis: Theorizing Qualitative Research*. Chicago: The University of Chicago Press.

TURKLE, S. (1995). *Ghosts in the Machine*. The Sciences, 35: 36-39.
<https://doi.org/10.1002/j.2326-1951.1995.tb03214.x>

Uhnöo, S. & Ekbrand, H. (2017). *Flashback för kriminologer*. I Mallén, A. (red.) *Kriminologiska metoder och internet*. Stockholm: Liber AB, s.126-150